

1533 Tarihli İcmâl Defterine Göre Rumeli Vilayeti'nde Zaimler ve Sipahiler

Orhan Kılıç*

(Makale Gönderim Tarihi: 16.04.2019/ Makale Kabul Tarihi: 07.06.2019)

zet

Osmanlı taşra askeri sisteminin ana unsuru, *dirlik* sahibi atlı zümrelerdir. Bu zümreler *zaim* ve *sipahi* denilen iki temel gruba ayrılırlar. Zaimler zeamet, sipahiler ise timar tasarruf ederlerdi. Bu askeri zümrelerin gelirlerinin belli kısımları için tam teçhizatlı asker çıkarma mükellefiyetleri de vardı.

İncelenen defter, Osmanlı Devleti'nin taşra idari sistemi içerisinde hiyerarşik bakımdan ilk sırada yer alan Rumeli Vilayeti'ndeki zaim ve sipahiler hakkında kategorize edilmiş zet bilgiler içermektedir. Bu defter, alışık olduğumuz *timar tevcih*, *timar yoklama* veya *timar icmal* defterlerinden farklı bir karakterde hazırlanmıştır.

1533 yılına ait bilgileri içeren defterdeki bilgilere göre, Rumeli Vilayeti'nde 384 zaim, 11.203 adet sipahi bulunmaktadır. Bu zaim ve sipahilerin hangi gelir dilimi içerisinde dirlik tasarruf ettikleri ve dirlik bölgeleri defterde yer almaktadır. Defterdeki zengin içerikli bilgiler sistematik hale getirilerek, daha net tespitlerin sağlanmasıya yönelik bir tarzda sunulmuştur. Bu yönüyle, devletin coğrafi bakımdan en geniş ve dirlik sayısı bakımından en kalabalık vilayetinin zaim ve sipahi profili olarak ortaya koyulmuştur. Bu bilgiler kısmen diğer vilayetlerle mukayese edilerek verilmeye çalışılsa da ana temadan uzaklaşılmamıştır. Diğer vilayetlere ait eř zamanlı benzer çalışmaların yapılması ile bu bilgilerin genele yönelik daha anlamlı ve kıymetli hale geleceği şüphesizdir.

Anahtar Kelimeler: Rumeli, zaim, sipahi, timar, zeamet, Osmanlı

* Prof. Dr., Fırat Üniversitesi, İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Tarih Blm, okilic@firat.edu.tr.

Zaims and Sipahis in Rumelia Province According to an İcmâl Book Dated 1533

Abstract

The main element of the Ottoman provincial military system is the *dirlik* owner equestrian groups. These groups are divided into two basic groups: *zaim* and *sipahi*. Zaims hold *zeamet* and sipahis hold *timar*. These military units also had the obligation to provide fully-equipped soldiers for certain parts of their income.

The examined notebook contains brief and categorized information about the zaims and sipahis in Rumelia province, which is the first hierarchical place within the provincial administrative system of the Ottoman Empire. This book is prepared in a different character from we are accustomed to the *timar tevcih*, *timar yoklama* or *timar icmal* books.

According to the book containing information for the year 1533, in Rumelia province there are 384 zaim and 11.203 sipahis. The income and durability zones in which income categories are saved and the *dirlik* regions are included in the book. The content in the book is presented in a systematic way to provide clearer information.

In this respect, the most geographically broadest and the most resistant number of the state in terms of number of zaim and sipahi of the province has been put forward. Although this information is tried to be given in comparison with other provinces, the main theme has not been removed. It is doubtless that this information will become more meaningful and valuable to the general public by conducting similar studies of other provinces.

Keywords: Rumelia, zaim, sipahi, timar, zeamet, Ottoman, fief

Giriş

Osmanlı Devleti ele geçirdiği yerlerde mîrî rejimi uygulayacaksa mutlaka tahrir yapar ve bu tahrir sonuçlarına göre bazı defterler tertip ederdi. Bunlar mufassal, icmâl ve evkaf defterleridir. Mufassal defterler; tahriri yapılan sancağın devlete ait olan bütün gelir kalemlerini, icmâl defterler bu gelirlerin has, ze'amet ve timar olarak kimlere hangi miktarlarda verileceğini, evkaf defterler ise ilgili sancaktaki vakıf kurumları ile bunların gelir ve giderlerini ihtiva ediyordu.

Tahrir verileri, bazen daha özet bilgiler edinmek maksadıyla ayrıntılardan arındırılarak daha icmâl hâle getirilebiliyordu. Kanuni devrinin başlarından itibaren tutulan ve mufassal defterlerin icmâli diyebileceğimiz bazı defterlere rastlamak mümkündür. Feridun Emecen, *mufassal-icmâller* adını verdiği bu defterleri; sadece reaya isimleri ve vergi cins ve dökümü ihmal edilerek, evkaf ve yörük tahrirleri de ilave edilerek hepsinin toplam sayıya müteallik neticelerinin hesaplanıp kendi mantığı çerçevesinde hazırlanmış icmâller olarak tanımlar¹. Bu defterlere örnek olarak Arşiv idaresince yayımlanan Muhasebe İcmâl defterleri verilebilir².

Dirlikleri konu alan icmâl defterlerinin de bu yönde daha özet bilgiler içeren değişik versiyonlarına rastlamak mümkündür. Mesela, *sipahi yoklama/müfredât defterleri* bu bağlamda değerlendirilebilir. Bu defterlerde ilgili sancaktaki bütün timarlı sipahilerin isimleri, tahsis edilen gelirin miktarı ve timarın toplam hâsılı yer almaktadır³. Bunun dışında belki icmâlin icmâli diyebileceğimiz ve bu çalışmamıza konu olan bazı defterlere de tesadüf edilmektedir. İncelememize esas olan ve 11 Kasım 1533 tarihinde tanzim edilen *Defter-i İcmâl Ze'âmet ve Sipâhiyân-ı*

¹ Feridun M. Emecen, "Mufassaldan İcmale", *Osmanlı Araştırmaları XVI*, Enderun Kitabevi, İstanbul, s. 40.

² Bu defterlerden bazıları için bkz. *438 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri (937/1530) I Kütahya, Karahisâr-i Sâhip, Sultanönü, Hamîd ve Ankara Livâları: Dizin ve Tıpkıbasım*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın Nu. 13, Ankara 1993; *166 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri (937/1530) Hüdâvendigâr, Biga, Karesi, Saruhân, Aydın, Menteşe, Teke, Alâiye livâları: Dizin ve Tıpkıbasım*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın Nu. 27, Ankara 1995; *998 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Diyar-i Bekr ve Arab ve Zü'l-kadriyye Defteri (937/1530) I: Âmid, Mardin, Sincar, Musul, Arapkir, Ergani, Çirmük, Siverek, Kiği, Çemişkezek, Harput, Ruha, Ana-Hit ve Deyr-Rahbe Livâları ile Hısn-ı Keyf ve Siird Kazaları: Dizin ve Tıpkıbasım*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın Nu: 40, Ankara 1998.

³ Bir sipahi müfredat defteri örneği için bkz. Van livâsı sipahileri müfredât defteri BOA, *Kâmil Kepeci No: 297*.

Vilâyet-i Rum-ili adıyla tertip edilen defter de bu minval üzere değerlendirilecek bir defterdir⁴.

1- Defterin Tertibi ve Evsafı

İncelediğimiz defter, Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi kataloğunda TS.MA, D. 00734 numarada kayıtlıdır. 23 Rebiü'l-ahir 940/11 Kasım 1533 tarihinde tertip edilmiştir. Toplam 10 varaktır. 1/a numaralı varak defterin ismini içermektedir. 10. varakın ise sadece ön yüzü kullanılmış ve defterdeki bilgiler burada nihayetlenmiştir. Dolayısıyla defterin 19 sayfadan müteşekkil olduğunu ve 18 sayfasının sipahi kayıtlarını içerdiğini söyleyebiliriz.

Yukarıda kısmen dikkat çektiğimiz üzere, bahse konu defter icmâlin icmâli diyebileceğimiz bir anlayışla hazırlanmıştır. Bu ve benzer defterlerin sadrazam veya padişaha bilgi notu şeklinde hazırlandığını düşünüyoruz. Zira bu defterde sayıları verilen sipahilerin isimleri ve tasarruf ettikleri gelirlerin net hâsılları yoktur. Sadece hangi sancak dahilinde belli gelir dilimlerinde ne kadar zaim ve sipahinin olduğu kayıtlıdır.

Defterdeki hesaplamalar tarafımızdan tekrar yapılmış ve bazı hataların olduğu tespit edilmiştir. Mesela, defterde timar ve zeamet tasarruf edenlerin sayısı 11.591 olarak yazılmasına rağmen tek tek hesaplandığında bu rakamın 11.587 yani 4 eksik olduğu görülmüştür. Buna benzer birtakım yanlışlıklar düzeltilmiş ancak metnin transkripsiyonunda defterdeki rakamlara sadık kalınmıştır.

Rumeli Vilayeti'ne⁵ bağlı bütün sancaklardaki timar ve zeamet sahiplerinin sayıları belli gelir dilimleri esas alınarak verilmiştir. Bu

⁴ BOA, TS.MA, D. 734.

⁵ Defterde bahse konu vilayet "Rûm-ili" şeklinde yazılmıştır. Doğrudan belgenin dili ile verilen ve transkripsiyonda bu kullanım tercih edilmiş, metin kısımlarında yaygın kullanımı olan Rumeli tercih edilmiştir.

gelir dilimleri aşağıdaki değerlendirme kısmında detaylı olarak verilmiştir. Paşa Sancağı ile ilgili veriler, sancağa bağlı nahiyeler baz alınarak verilmiş diğer sancaklar için nahiyeler düzeyine inilmemiştir. Bu yönüyle defter 1533 yılında Rumeli Vilayeti'nin sancak bazındaki idari taksimatını sadece timar ve zeamet tasarruf edilenler bakımından tam olarak yansıtmaktadır.

2- Rumeli Vilayeti'nde Timar ve Zeamet Bulunan Sancaklar

İncelenen defterdeki bilgilere göre Rumeli Vilayeti'nde dirlik sistemine dahil olan sancaklar şunlardır:

Tablo 1: Rumeli Vilayeti'nde Dirlik Sisteminin Uygulandığı Sancaklar (1533)

1- Paşa Sancağı	14- Avlonya
2- Vize	15- Ohri
3- Gelibolu	16- Prizrin
4- Çirmen	17- Alacahisar
5- Silistre	18- Hersek
6- Niğbolu	19- İlbasan
7- Vidin	20- Bosna
8- Köstendil	21- Müselleman-ı Kırk Kilise
9- Tırhala	22- Semendire
10- İskenderiye	23- Mora
11- Yanya	24- İzvornik
12- Vulçitrin	25- Karlı
13- Eğriboz	26- Çingene

1533 yılında Rumeli Vilayeti'nde dirlik sisteminin uygulandığı 26 sancak bulunmaktadır. Ancak vilayetin tamamı sadece bu sancaklardan ibaret değildir. Nitekim bu deftere en yakın tarihli olarak bilinen ve 1527-1530 tarihli olduğu tahmin edilen bir sancak defterindeki bilgilere göre, Rumeli Vilayeti şu sancaklardan müteşekkildir: Semendire, Bosna, Gelibolu, Niğbolu, Mora, Hersek, Ohri, İskenderiye, Silistre, Avlonya, Vulçitrin, Alacahisar, Vidin,

Yanine, Tırhala, Prizrin, Eğriboz, İlbasan, Köstendil, İzvornik, Karlı-ili, Midillü (Rodos ile birlikte), Çirmen, Vize, Çingene, Karadağ, Kızılca Müsellem, Voynuk ve Kefe⁶. Defterde yer almamakla birlikte bu sancaklara Paşa Sancağı'nı da ilave etmek gerekir.

Görüldüğü üzere, içerisinde dirlik bulunan sancakların dışında Midillü (Rodos ile birlikte), Karadağ, Voynuk ve Kefe sancakları da Rumeli Vilayeti'nde bulunmaktadır. Defterin tanzim edildiği tarihlerde söz konusu bu dört sancakta dirlik bulunmadığı için kayda girmedikleri akla gelmektedir. 1514-1530 yıllarına tarihlenen bir muhasebe icmâl defterinde Rodos Sancağı'nda 67 sipahi'nin bulunduğu tespit edilmektedir⁷. Midilli'de tahrir yapıldığı ve mîrî sistem içerisinde olduğu fethedildikten sonra tahrire tabi tutulduğu bilinmektedir⁸. Ancak bu yıllarda Midilli ve Rodos adasında dirlik uygulamalarının tam olarak yerleşmiş olmadığı anlaşılmaktadır.

Voynukların dirlik sistemi ile statü farklılığı nedeniyle Voynuk Sancağı'nın defterde yer almaması doğaldır. Çünkü voynuklar nadiren timar tasarruf ederlerdi. Ancak bunların beyleri ve çeribaşları zeamet tasarruf ediyorlardı⁹. Kefe'de ise II. Bayezid'in şehzadesi Mehmed Bey'in zamanında çok kısıtlı ve kısa süreli olarak timar sisteminin uygulandığı ve bunların daha sonra mukataaya dahil edildiği anlaşılmış, tahrir defterlerinde ise timar ve zeamet erbabına rastlanmamıştır¹⁰. Bu gerekçelerle söz konusu dört sancağın defterde zikredilmediğini ancak defterin tanzim edildiği tarihte Rumeli Vilayeti'ne bağlı sancaklar olduğunu söylemek mümkündür.

⁶ BOA, TS.MA, D. 8303, vr. 1/b-2/a.

⁷ 367 Numaralı Muhasebe-i Vilâyet-i Rûm-ili Defteri ile 101, 114, ve 390 Numaralı İcmâl Defterleri (920-937/1514-1530) I Karlı-ili, Agraboz, Mora, Rodos ve Tırhala Livâları, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı yay. Defter-i Hakanî Dizisi: XI, Ankara, 2007, s. 6-7.

⁸ Machiel Kiel, "Midilli, TDV İslâm Ansiklopedisi, C. 30, İstanbul, 2005, s. 12.

⁹ Ayşe Kayapınar, "Voynuk", TDV İslâm Ansiklopedisi, C. 43, İstanbul, 2013, s. 127.

¹⁰ Yücel Öztürk, Osmanlı Hakimiyetinde Kefe 1475-1600, T.C. Kültür Bakanlığı, Osmanlı Eserleri Dizisi/18, Ankara, 2000, s. 48-49, 130

Bu değerlendirmeler ışığında, defterin tanzim edildiği 1533 yılında Rumeli Vilayeti'nin paşa sancağı dahil 30 sancaktan müteşekkil olduğu anlaşılmaktadır.

3- Timar ve Ze'ametlerin Sancaklara Dağılımı

1533 yılında Rumeli Vilayeti'ne bağlı 26 sancakta toplam 384 zaim, 11.203 timarlı sipahi bulunmaktadır. Zeamet ve timarlar en fazla Paşa Sancağı'ndadır. Diğer sancaklara nazaran daha geniş bir coğrafyaya yayılmış olan Paşa Sancağı'ndaki zeamet ve timar sayısının fazla olması doğaldır. Nitekim bu sancağa bağlı olarak 35 nahiyeye kaydedilmiştir. Defterde, Paşa Sancağı'nın dışındaki diğer sancaklarda nahiyeye ölçekli bir değerlendirme yapılmamıştır.

Aşağıdaki tabloda Rumeli Vilayeti'ne bağlı sancaklarda mevcut olan zeamet ve timar sahiplerinin sayıları verilmiştir.

Tablo 2: Zeamet ve Timarların Sancaklara Dağılımı

LİVA	Nahiyesi	Zü'emâ	Sipahiyân	
PAŞA	<i>Yenice-i Vardar, Karaferye, Serfice, İştib, Kestorya, Valikasin (?), Görice</i>	25	552	577
	<i>Üsküb, Kalkandelen, Kırçova, Köprülü, Pırlepe, Manastır</i>	25	442*	467
	<i>Gümülcine, Yenice-i Karasu, Drama, Zihne, Siroz, Nevrekob, Timurhisar, Avrethisarı, Selânik</i>	37	384	421
	<i>Sofya, Şehirköy, Berkofça</i>	8	260	268
	<i>Florina</i>	16	183	199
	<i>Edirne, Dimetoka, Ferecik, İpsala, Keşân, Eskihisar-ı Zağra, Kızılağaç, Filibe, Tatarbazârı</i>	6	186	192
Paşa Sancağı Yekûn		117	2007	2124
KÖSTENDİL		32	959	991
TIRHALA		36	876	912
MORA		26	816	842

* Defterde sehven 384 olarak yazılmıştır.

BOSNA	17	711	728
ALACAHİSAR	15	676	691
AVLONYA	19	667	686
SEMENDİRE	25	655	680
YANYA	11	450	461
HERSEK ve Hersek Livası'ndaki Eflâkân	6	440 ¹¹	446
OHRİ	9	404	413
VİDİN	9	355	364
NİĞBOLİ	19	300	319
VULÇİTRİN	4	294	298
PRİZRİN	3	278 ¹²	281
EĞRİBOZ	7	201 ¹³	208
SİLİSTRE	7	193	200
İSKENDERİYE	7	191	198
İZVORNİK	-	151	151
KARLI	6	123 ¹⁴	129
İLBASAN	1	123	124
ÇİRMEN	4	110	114
VİZE	1	84	85
İSKENDERİYE, VULÇİTRİN VE PRİZRİN EFLÂKÂNİ TIMARLARI	3	74	77
GELİBOLİ	-	27	27
MÜSELLEMAN-I KIRK KİLİSE	-	23	23
ÇİNGENE	-	15 ¹⁵	15
YEKÛN	384	11.203¹⁶	11.587

Görüleceği üzere, dirliklerin %18.33'ü Paşa Sancağı'nda bulunmaktadır. Toplam 26 sancaktan müteşekkil bir vilayet üzerinde değerlendirme yapıldığı dikkate alınır, bir sancağın, vilayetteki dirliklerin neredeyse 1/5'ini bünyesinde

¹¹ Defterde sehven 439 olarak yazılmıştır.

¹² Defterde sehven 281 olarak yazılmıştır.

¹³ Defterde sehven 202 olarak yazılmış ve bu sebeple toplam sayı da 209 olarak verilmiştir.

¹⁴ Defterde sehven 124 olarak yazılmıştır.

¹⁵ Defterde sehven 12 olarak yazılmıştır.

¹⁶ Defterde sehven 11207 olarak yazılmış ve bu sebeple genel toplam nefer sayısı da 4 nefer fazla yazılmak suretiyle 11591 olarak bağlanmıştır.

bulundurmasının Paşa Sancağı'nın Rumeli Vilayeti için önemini bir kez daha gözler önüne sermektedir. Sadece zeamet sayıları bağlamında bu durum değerlendirdiğinde, Paşa Sancağı lehine daha yüksek bir oranla karşılaşılmaktadır. Bu sayılara bakıldığında toplam ze'ametlerin %30,46'sının Paşa Sancağı bünyesinde olduğu görülmektedir. Vilayetteki toplam timarların ise %17,91'i Paşa Sancağı'nda bulunmaktaydı.

Zeametler, vilayet içindeki has hariç toplam dirliklerin ancak % 3,31'ine tekabül etmektedir. Buna karşılık timarların oranı % 96,68'dir.

Ze'met ve timârların sancaklardaki oransal dağılımının daha net anlaşılması için aşağıdaki tablo daha açıklayıcı olacaktır.

Tablo 3: Zeamet ve Timarların Oransal Dağılımı

LİVÂ	Toplam Zeamet içindeki Oranı %	Toplam Timar içindeki Oranı %	Toplam Ze'amet ve Timar içindeki Oranı %
PAŞA	30,46	17,91	18,33
KÖSTENDİL	8,33	8,56	8,55
TIRHALA	9,37	7,81	7,87
MORA	6,77	7,28	7,26
BOSNA	4,42	6,34	6,28
ALACAHİSAR	3,90	6,03	5,96
AVLONYA	4,94	5,95	5,92
SEMENDİRE	6,51	5,84	5,86
YANYA	2,86	4,01	3,97
HERSEK ve Hersek Livası'ndaki Eflâkân	1,56	3,92	3,84
OHRİ	2,34	3,60	3,56
VİDİN	2,34	3,16	3,14
NİĞBOLİ	4,94	2,67	2,75
VULÇİTRİN	1,04	2,62	2,57
PRİZRİN	0,78	2,48	2,42
EĞRİBOZ	1,82	1,79	1,79
SİLİSTRE	1,82	1,72	1,72

İSKENDERİYE	1,82	1,70	1,70
İZVORNİK	-	1,34	1,30
KARLI	1,56	1,09	1,11
İLBASAN	0,26	1,09	1,07
ÇİRMEN	1,04	0,98	0,99
VİZE	0,26	0,74	0,73
İSKENDERİYE, VULÇİTRİN VE PRİZRİN EFLÂKÂNI TIMARLARI	0,78	0,66	0,66
GELİBOLİ	-	0,24	0,23
MÜSELLEMAN-I KIRK KİLİSE	-	0,20	0,19
ÇİNGENE	-	0,13	0,12
TOPLAM ORAN	3,31	96,68	99,99

Paşa Sancağı'ndan sonra en çok zeamet ve timar görülen sancak Köstendil'dir. Köstendil Sancağı, vilayeteki toplam zeamet ve timarların % 8,55'ini bünyesinde bulundurmaktadır. Bu iki sancağı takiben Tırhala, Mora, Bosna, Alacahisar, Avlonya, ve Semendire sancaklarının önemli sayıda zeamet ve timar barındıran sancaklar olduğunu söylemek mümkündür.

Belirtilmesi gereken hususlardan birisi İskenderiye, Vulçitrin ve Prizrın sancaklarındaki eflâkân¹⁷ zümresinin ayrı bir ünite olarak yazılmasıdır. Bu üç sancakta eflâkân zümresine ait 3 zeamet, 34 timar bulunmaktadır. Hersek Sancağı'ndaki eflâkân zümresi ise doğrudan bu sancağın bünyesinde diğer zeamet ve timarlarla birlikte yazılmıştır.

¹⁷ Eflâklar; Voynuk ve Martoloslar gibi Hristiyan olan askeri zümrelerdir. Eflâklar; akınlara katılmak, köprü ve gemilerin tamiri ile emniyet ve asayişin temin etme görevli idiler. Bkz. Doğan Yörük, "16. Yüzyılın İkinci Yarısında Osmanlı İmparatorluğunda Yaşayan Gayrimüslimlerin Nüfusu", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 17, Konya, 2007, s. 631. Eflâklar on evden bir eşkinici verirdi. Eşkinici ise sipahilerin sefere katılanları manasındadır. Bkz. Abdulkadir Özcan, "Eşkinici", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, c. 11, İstanbul, 1995, s. 469-470.

Kırk Kilise Sancağı'nda ise sadece müsellemlerin bulunduğu vurgulanmıştır. Bu sancakta 23 sipahi kayıtlı olup zaim kaydı mevcut değildir. Aynı şekilde Çingene, İzvornik ve Gelibolu sancaklarında da zaim bulunmamaktadır.

4- Timarların Gelir Düzeylerine Göre Dağılımı

İncelenen defterde zeametlerin gelirleri 20.000 ve üzeri olarak kaydedilmiş ancak bunların tam olarak ne kadar akçe olduğu belirtilmemiştir. Dolayısıyla zeametleri gelir düzeyleri bakımından bir tasnife tabi tutmak ve bunlar üzerinde bir değerlendirme yapmak mümkün olmamıştır.

Ancak timarlar aşağıdaki tabloda da görüleceği üzere 7 ayrı kategori ile sınıflandırılmıştır.

Tablo 4: Timarların Gelir Düzeyine Göre Dağılımı

LİVA	...-1.999	2.000- 2.999	3.000- 3.999	4.000- 4.999	5.000- 5.999	6.000- 9.999	10.000- 19.999	Yekûn
PAŞA	209	471	385	201	156	375	210	2007
VİZE	15	14	15	10	14	13	3	84
GELİBOLİ	2	1	6	5	5	8	-	27
ÇİRMEN	19	24	13	15	13	16	10	110
SİLİSTRE	36	54	39	18	16	21	9	303
NİĞBOLİ	45	78	66	36	20	38	17	300
VİDİN	61	116	70	38	28	26	16	355
KÖSTENDİL	98	301	193	121	54	140	52	959
TIRHALA	90	288	190	91	48	123	46	876
İSKENDERİYE	20	41	42	31	19	22	16	1067
YANYA	45	155	95	43	32	60	20	450
VULÇİTRİN	23	84	71	40	26	28	22	744
EĞRİBOZ	26	50	38	23	19	29	16	201
AVLONYA	108	185	135	51	49	90	49	667
OHRİ	67	141	82	29	24	46	15	404
PRİZRİN	53	79	49	26	24	34	13	278
ALACAHIŞAR	94	207	119	65	54	87	50	676
HERSEK ve Hersek Eflâkânı	29	128	105	58	47	49	24	440
İLBASAN	17	33	23	13	8	19	10	123
BOSNA	147	174	166	68	53	76	27	711

MÜSELLEMÂN -I KIRKİLİSE	2	3	8	2	2	3	3	23
SEMENDİRE	131	149	115	73	86	73	28	655
MORA	156	103	298	66	49	86	58	816
İZVORNİK	45	33	24	16	19	10	4	151
KARLI	12	28	28	14	15	18	8	123
İSKENDERİYE, VULÇİTRİN VE PRİZRİN EFLÂKÂN-I TİMARLARI	18	17	14	7	10	3	5	74
ÇİNGENE	8	2	1	3	-	-	1	15
YEKÜN	1.576	2.959	2.390	1.163	890	1.493	732	11.203
%	14,06	26,41	21,33	10,38	7,94	13,32	6,53	99,97

11.203 adet timarın neredeyse yarısı 2.000-3.999 akçe arasında toplanmıştır. 5.349 timarın yani toplam timarların %47,75'i, 2.000-3.999 akçe arasında bir hâsılatla sahiptir. Geliri 1.999'a kadar olan timarları da bunlara eklersek toplam timarların %61.81'inin 4.000 akçenin altında olduğu görülecektir. Dolayısıyla timar hasılatlarının büyük bir kısmının düşük olduğu yolunda bir tespitte bulunmak yanlış olmasa gerek. Bu timar sahiplerinin sadece "kılıç hakkı" karşılığında kendilerine verilen timarları tasarruf ettiği, ayrıca bir terakki, terfi veya iltihak alma hususunda çok da karşılı bulmadıkları anlaşılmaktadır. Timarlarda kılıç hakkı vilayetten vilayete değişebilirdi. Bu oranın ne kadar olduğu elbette kanunnâmelerde yer alıyordu. Bu başlangıç miktarına yani en az kısmına *ibtida* da deniliyordu. Bu *ibtida* veya kılıç hakkı miktarının Rumeli Eyaleti'nde 6.000, Anadolu, Kıbrıs ve Cezayir eyaletlerinde 5.000, Karaman, Zülkadriye ve Sivas eyaletlerinde ise 3.000 akçe olduğu ileri sürülmektedir¹⁸. Ancak bu miktarların her devir için sabit ve standart olmadığını belirtmek lazımdır. Rumeli Vilayeti için 1533 yılında *ibtida* timarın 6000 akçe olduğunu varsayarsak timarların % 80.12'sinin *ibtida* veya çekirdek timar miktarının altında olduğu görülecektir. Bu

¹⁸ Mithat Sertoğlu, "Osmanlı İmparatorluğu Devrinde Toprak Dirliklerinin Çeşitli Şekilleri", VI. Türk Tarih Kongresi 20-26 Ekim 1961 Bildiriler, TTK yay., Ankara, 1967, s. 283.

durumda timar sahiplerinin çoğunun sefere gitme dışında bir başka yükümlülük¹⁹ altına girmedikleri söylenebilir.

Timarlara yapılan terakkiler bir gerekçeye bağlanarak verilirdi. Mesela, Kanuni Sultan Süleyman, Şark seferleri bittikten sonra 1554'de zeamet sahiplerine binde ikişer yüz, timar sahiplerine ise binde yüzer akçe terakki vermiştir. 1565 yılında Malta kuşatması sırasında Malta'daki St. Elmo Kalesi'nin düşmesinden hemen sonra yapılan tek bir oturumda, terfileri, nakilleri ve timarlarla ilgili ön tahsisleri ele alan 80 dilekçe bir anda karara bağlanmıştı²⁰.

Bir timarlı sipahiye “terakki” verilmesi onun savaşa katılması ve katıldığı savaştaki olumlu performansı ile doğrudan ilgili idi. Koçi Bey, risâlesinde, timar sahiplerinden *yararlığı zâhir olmayana ve sefer-i hümâyûnda baş ve dil getürmeyene terakkî ihsân olunmazdı. Temâm mertebe yararlığı zâhir olub, baş ve dil getürdikde ön akçada bir akça terakkî in'âm olunurdu. Ve bir ehl-i tîmâr sefer-i hümâyûnda hadden ziyâde yararlık ve bahadırılık idüp, ön ön beş mikdâr-ı baş ve dil getürse ze'âmete müstehak olup, devlet-i pâdişâhîde zaîm olurdu* demektedir²¹.

Bu arada geliri 6.000-9.999 akçe arasında değişen 1.493, 10.000-19.999 akçe arasında değişen 732 timarın ise yaklaşık % 20'ye yakın bir oranı kapsaması da dikkate değerdir. Timar miktarlarının bu denli az olması, timar sahipleri yani sipahilerin çoğunun genç olduğunu da akla getirmektedir. Nitekim ilk timar tevcihlerinde sadece kılıç hakkından başlanmakta sonra duruma göre terakki ve terfiler gelmekteydi. Ölen sipahilerin oğullarına verilen timarlarda da babasının aldığı terakkiler geri alınarak

¹⁹ Timarlıların gelir düzeyine göre yükümlükleri hakkında bkz. Nicoara Beldiceanu, *XIV. Yüzyıldan XVI. Yüzyıla Osmanlı Devleti'nde Timar*, Çeviren: Mehmet Ali Kılıçbay, Teori yay., Mayıs 1985, s. 77-102.

²⁰ Emine Erdoğan Özünü, “Osmanlı Ordusunda Bir Motivasyon ve Terfi Kaynağı: “Terakki” Tevcihi”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Volume 3/11, Spring 2010, s. 242.

²¹Göriceli Koçi Bey, *Koçi Bey Risalesi*, Hazırlayan: Musa Şimşekçakan, Yeni Zamanlar yay., İstanbul, Mayıs 1997, s. 27-28.

çekirdek kısımdan ilk tevcih yapıldı²². Dolayısıyla Rumeli Vilayeti'ndeki timarlı sipahilerin büyük bir kısmının genç ve yeni timar almış sipahilerden oluştuğunu yaklaşık %10-15'lik bir kısmının ise daha tecrübeli ve orta yaş grubundaki sipahiler olabileceği düşünülmektedir.

Bir mukayese yapmak maksadıyla 16. yüzyılın son çeyreğinde Rumeli Eyaleti'ndeki timar ve zeamet sayılarını vermek uygun olacaktır.

1609-1610 (H. 1018) yılında tertip edilen ancak Ömer Lütfi Barkan'ın tespitlerine göre 1560-1580 tarihli kaynaklardan derlenen²³ Ayn Ali Efendi'nin kanunnâmesi veya risalesindeki bilgilere göre; Rumeli Eyaleti'ndeki 24 sancakta 914 zeamet, 9.274 timar bulunmaktadır²⁴. Dolayısıyla toplam zeamet ve timar sayısı 10.188'dir. Bu sayı 1533 yılındaki toplam zeamet ve timar sayısından 1.399 eksiktir. Bu durum bir azalmayı işaret etmektedir. Bunun sebeplerini Rumeli Eyaleti bünyesinden çıkan Cezayir-i Bahr-i Sefid Eyaleti ve timar sistemindeki bozukluklar içerisinde aramak gerekir²⁵.

Bu risaledeki bilgilere göre, Anadolu Eyaleti'nde 195 zeamet, 7.116 timar, Karaman Eyaleti'nde 116 zeamet, 1.504 timar, Cezayir-i Bahr-i Sefid Eyaleti'nde 126 zeamet, 1.492 timar, Erzurum Eyaleti'nde 120 zeamet 5.159 timar bulunmaktaydı. Yani Rumeli Vilayeti timar ve zeamet sayısı bakımından her zaman bütün eyaletlerden daha fazla olmuştur.

²² Çiğdem Kavak Çeken, "Osmanlı Timar Sistemi ve Uygulamada Ortaya Çıkan Uyuşmazlıklar (İstanbul Ahkâm Defterlerinde Yer Alan Kayıtlar Doğrultusunda)", *Asos Journal*, S. 51, Ağustos, 2017, s. 292.

²³ Ömer Lütfi Barkan, "Timar", *İslâm Ansiklopedisi*, MEB yay., C. 12/1, İstanbul, 1979, s. 290.

²⁴ *Ayn Ali Efendi'nin Kavânin Risâlesi*, Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Kütüphanesi No: 4616, sene 1018, s. 40-41.

²⁵ Timar sisteminin bozulması ve ıslahı teşebbüsleri hakkında geniş bilgi için bkz. Ö. L. Barkan, "Timar", s. 319-332.

Ayn Ali Efendi'nin verdiği bilgilere göre; Rumeli Eyaleti'ndeki zü'emâya 5.000'de bir, timar sahibine ise 3.000'de 1 cebelü çıkarma mükellefiyeti vardır. Timarı 10.000'den fazla olanlar ze'amet sınırına varıncaya kadar 3 cebelü verirlerdi. Bu minvâl üzere bütün Rumeli Eyaleti'nde olan zü'ema ve erbâb-ı timarın kanun gereğince cebelüleri 20.200 nefere tekabül ediyordu. Beylerbeyi, sancakbeyleri, defter kethüdası ve timar defterdarının 5.000'de 1 cebelü verdiği, bunların da toplam 1.500 cebelü çıkardıkları hesaplanmaktadır. Buna göre kanun gereği Rumeli askerinin toplam 33.000 olduğu sonucuna varılmaktadır²⁶.

Sonuç

İncelediğimiz defter, timar ve zeamet sahiplerini isim ve tek tek hâsılatlarını belirtmeyen ancak sistematik ve istatistiksel zengin veriler içeren önemli bir arşiv kaynağıdır. Bu yönüyle ve özelliğiyle tertip şekli bakımından timar icmâl ve sipahi yoklama defterlerinden ayrılmaktadır. Dirlik sahiplerinin isimlerinin yazılmaması ve her bir dirlik ünitesinin tek tek hâsıllarının verilmeyip, bunun yerine kategorize edilmiş bilgilerin kullanılması, bu defterin devrin üst düzey yöneticilerine teferruata girilmeden, mevcut zaim ve sipahi potansiyelini sunmaya yönelik bir bilgi notu olduğunu düşündürmektedir. Nitekim Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi'nde farklı alanlarda ancak benzer nitelikte özet bilgiler içeren defterlerin varlığından haberdarız.

Bu defterden anlaşıldığı kadarıyla, Rumeli Vilayeti'nde 26 sancakta mîrî rejimin uygulandığı ve bu sancaklarda timar ve zeamet ünitelerinin olduğu görülmüştür. Bu 26 sancakta 384 zaim, 11.203 sipahiye ait dirlik üniteleri bulunmaktadır. Bu dirlik sahiplerinin bir kısmının gulâm, cebelü veya oğlan diye nitelendirilen teçhizatlı asker götürme mükellefiyeti içerisinde bulunabileceği hesaba katılırsa 1533 yılında Rumeli Vilayeti'nde yaklaşık 35.000 kişilik bir taşra askeri potansiyeli olduğunu

²⁶ Ayn Ali Efendi'nin *Kavânin Risâlesi*, s. 39-40.

söylemek mümkündür. Vilayetin coğrafi bakımdan genişliği ve bu geniş toprakların büyük oranda timar sistemi içerisine dahil edilmesi sebebiyle, en kalabalık atlı taşra gücünün Rumeli Vilayeti'nde bulunduğunu söylemek mümkündür.

Dirlik gelirleri genellikle 6.000 akçeye kadarki kısımda yoğunlaşmış bu da cebelü çıkarma yükümlülüğünün daha az bir zümreyi ilgilendirmesi sonucunu doğurmuştur. Bütün bunlara rağmen Rumeli Vilayeti'ndeki za'im ve sipahilerin 16. yüzyılın ilk çeyreğinde Osmanlı askeri gücünün en önemli ve büyük kısmını oluşturduğu söylenebilir.

Kaynakça

Arşiv Kaynakları/Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı (BOA)

Kâmil Kepeci No: 297.

TS.MA, D. 8303.

TS.MA, D. 734.

Yayımlanmış Arşiv Kaynakları

438 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri (937/1530) I Kütahya, Karahisâr-i Sâhip, Sultanönü, Hamîd ve Ankara Livâları: Dizin ve Tıpkıbasım, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın Nu. 13, Ankara 1993.

166 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri (937/1530) Hüdâvendigâr, Biga, Karesi, Saruhân, Aydın, Menteşe, Teke, Alâiye livâları: Dizin ve Tıpkıbasım, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın Nu. 27, Ankara 1995.

998 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Diyar-i Bekr ve Arab ve Zü'l-kadriyye Defteri (937/1530) I: Âmid, Mardin, Sincar, Musul, Arapkir, Ergani, Çirmük, Siverek, Kiğı, Çemişkezek, Harput, Ruha, Ana-Hit ve Deyr-Rahbe Livâları ile Hısn-ı Keyf ve Siird Kazaları: Dizin ve Tıpkıbasım, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın Nu: 40, Ankara 1998.

367 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Rûm-ili Defteri ile 101, 114, ve 390 Numaralı İcmâl Defterleri (920-937/1514-1530) I Karlı-ili, Agraboz, Mora, Rodos ve Tirhala Livâları, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı yay. Defter-i Hakanî Dizisi: XI, Ankara, 2007.

Kaynak Eserler

GÖRİCELİ KOÇI BEY, *Koçi Bey Risalesi*, Hazırlayan: Musa Şimşekçakan, Yeni Zamanlar yay., İstanbul, Mayıs 1997.

Ayn Ali Efendi'nin Kavânîn Risâlesi, Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Kütüphanesi No: 4616, sene 1018.

Araştırma/İnceleme Eserler

BARKAN, Ömer Lütfi; "Timar", *İslâm Ansiklopedisi*, MEB yay., C. 12/1, İstanbul, 1979, s. 286-333.

BELDİCEANU, Nicoara; *XIV. Yüzyıldan XVI. Yüzyıla Osmanlı Devleti'nde Timar*, Çeviren: Mehmet Ali Kılıçbay, Teori yay., Ankara, Mayıs 1985.

EMECEN, Feridun M.; "Mufassaldan İcmale", *Osmanlı Araştırmaları XVI*, Enderun Kitabevi, İstanbul, s. 37-44.

ERDOĞAN ÖZÜNLÜ, Emine; "Osmanlı Ordusunda Bir Motivasyon ve Terfi Kaynağı: "Terakki" Tevcihi", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Volume 3/11, Spring 2010, s. 238-244.

KAVAK ÇEKEN, Çiğdem; "Osmanlı Timar Sistemi ve Uygulamada Ortaya Çıkan Uyuşmazlıklar (İstanbul Ahkâm Defterlerinde Yer Alan Kayıtlar Doğrultusunda)", *Asos Journal*, S. 51, Ağustos, 2017, s. 285-310.

KAYAPINAR, Ayşe; "Voynuk", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 43, İstanbul, 2013, s. 126-127.

KIEL, Machiel; "Midilli", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 30, İstanbul, 2005, s. 11-14.

ÖZCAN, Abdulkadir; "Eşkinci", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, c. 11, İstanbul, 1995, s. 469-471.

ÖZTÜRK, Yücel; *Osmanlı Hakimiyetinde Keefe 1475-1600*, T.C. Kültür Bakanlığı Osmanlı Eserleri Dizisi/18, Ankara, 2000.

SERTOĞLU, Mithat; "Osmanlı İmparatorluğu Devrinde Toprak Dirliklerinin Çeşitli Şekilleri", *VI. Türk Tarih Kongresi 20-26 Ekim 1961 Bildiriler*, Ankara, 1967, s. 281-293.

YÖRÜK, Doğan; “16. Yüzyılın İkinci Yarısında Osmanlı İmparatorluğunda Yaşayan Gayrimüslimlerin Nüfusu”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 17, Konya, 2007, s. 625-652.

EK-I**Metnin Transkripsiyonu***Vrk. 1/a***DEFTER-İ İCMÂL ZÜ'EMÂ VE SİPÂHIYÂN-I VİLÂYET-İ RÛM-İLİ***Vrk. 1/b***DEFTER-İ ZÜ'EMÂ VE SİPÂHIYÂN-I VİLÂYET-İ RÛM-İLİ EL-VÂKİ'
ŞEHR-İ REBÎ'Ü'L-ÂHİR SENE 940****LİVÂ-İ PÂŞÂ****Sipâhiyân-ı Nâhiye-i Edirne ve Dimetoka ve Ferecik ve İpsâla ve
Keşân ve Eskihisâr-ı Zağra ve Kızılağaç ve Filibe ve Tatarbâzârı**

Neferâ: Yüz doksan iki

Zü'emâ neferâ: altı

Sipâhiyân neferâ: yüz seksen altı

MİN HÂ

İki bine varınca neferâ:

yigirmi beş

İki binden üç bine varınca neferâ:

kırk üç

Üç binden dört bine varınca neferâ:

otuz beş

Dört binden beş bine varınca neferâ:

on sekiz

Beş binden altı bine varınca neferâ:

on altı

Altı binden on bine varınca neferâ:

otuz sekiz

On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:

on bir

Yigirmi bin ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:

altı

**Sipâhiyân-ı Nâhiye-i Üsküb ve Kalkandelen ve Kırçova ve Köprülü
ve Pirlepe ve Manastır**

Neferâ: dört yüz altmış yedi

Zü'emâ neferâ: yigirmi beş Sipâhiyân neferâ: üçyüz seksen dört

MİNHÂ

İki bine varınca neferâ:

otuz

İki binden üç bine varınca neferâ:

doksan bir

Üç binden dört bine varınca neferâ:

yetmiş beş

Dört binden beş bine varınca neferâ:

kırk dokuz

Beş binden altı bine varınca neferâ:

kırk iki

Altı binden on bine varınca neferâ:

doksan altı

On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:

elli dokuz

Yigirmi bin ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:

yigirmi beş

Vrk. 2/a

**Sipâhiyân-ı Nâhiye-i Gümülcine ve Yenice-i Karasu ve Drama ve
Zihne ve Siroz ve Nevrekob ve Timûrhisâr ve Avrethisârı ve Selânîk**

Neferâ: dört yüz yigirmi bir

Zü'emâ neferâ: otuz yedi Sipâhiyân neferâ: Üçyüz seksen dört

MİNHÂ

İki bine varınca neferâ:

otuz bir

İki binden üç bine varınca neferâ:

yetmiş sekiz

Üç binden dört bine varınca neferâ:

yetmiş iki

Dört binden beş bine varınca neferâ:

kırk bir

Beş binden altı bine varınca neferâ:

yigirmi altı

Altı binden on bine varınca neferâ:

yetmiş yedi

On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:

elli dokuz

Yigirmi bin ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:

otuz yedi

**Sipâhiyân-ı Nâhiye-i Yenice-i Vardar ve Karaferye ve Serfice ve
İştib ve Kestorya ve Valikâ-i Seyl (?) ve Görice**

Neferâ: beş yüz yetmiş yedi

Zü'emâ neferâ: yigirmi beş

Sipâhiyân neferâ: beş yüz elli iki

MİN HÂ

İki bine varınca neferâ:

altmış sekiz

İki binden üç bine varınca neferâ:

yüz otuz yedi

Üç binden dört bine varınca neferâ:

yüz on altı

Dört binden beş bine varınca neferâ:

elli bir

Beş binden altı bine varınca neferâ:

otuz altı

Altı binden on bine varınca neferâ:

yüz iki

On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:

kırk iki

Yigirmi bin ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:
yigirmi beş

Vrk. 2/b

Sipâhiyân-ı Nâhiye-i Sofya ve Şehirköy ve Berkofça

Neferâ: iki yüz altmış sekiz

Zü'emâ neferâ: sekiz Sipâhiyân neferâ: iki yüz altmış

MİN HÂ

İki bine varınca neferâ:

yigirmi altı

İki binden üç bine varınca neferâ:

yetmiş beş

Üç binden dört bine varınca neferâ:

kırk dört

Dört binden beş bine varınca neferâ:

yigirmi yedi

Beş binden altı bine varınca neferâ:

yigirmi dört

Altı binden on bine varınca neferâ:

kırk

On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:

yigirmi dört

Yigirmi bin ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:

sekiz

Sipâhiyân-ı Nâhiye-i Florina

Neferâ: yüz doksan dokuz

Zü'emâ neferâ: on altı Sipâhiyân neferâ: yüz seksen üç

MİN HÂ

İki bine varınca neferâ:
 yigirmi dokuz
 İki binden üç bine varınca neferâ:
 kırk yedi
 Üç binden dört bine varınca neferâ:
 kırk üç
 Dört binden beş bine varınca neferâ:
 on beş
 Beş binden altı bine varınca neferâ:
 on iki
 Altı binden on bine varınca neferâ:
 yigirmi iki
 On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:
 on beş
 Yigirmi bin ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:
 on altı

Vrk. 3/a

Tetimme-i Nâhiye-i Florina

Yekûn zü'emâ ve sipâhiyân-ı Livâ-i Pâşâ

Neferâ: İki bin yüz yigirmi dört

Zü'emâ neferâ: yüz on yedi

Sipâhiyân neferâ: iki bin yedi

MİNHÂ

İki bine varınca neferâ:
 iki yüz yedi
 İki binden üç bine varınca neferâ:
 dört yüz yetmiş bir
 Üç binden dört bine varınca neferâ:
 üç yüz seksen beş
 Dört binden beş bine varınca neferâ:
 iki yüz bir

Beş binden altı bine varınca neferâ:

yüz elli altı

Altı binden on bine varınca neferâ:

üç yüz yetmiş beş

On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:

iki yüz on

Yigirmi bin ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:

yüz on yedi

Vrk. 3/b

LİVÂ-İ VİZE

Neferâ: seksen beş

Za'im: bir

Sipâhiyân neferâ: seksen dört

MİNHÂ

İki bine varınca neferâ:

on beş

İki binden üç bine varınca neferâ:

on dört

Üç binden dört bine varınca neferâ:

on beş

Dört binden beş bine varınca neferâ:

on

Beş binden altı bine varınca neferâ:

on dört

Altı binden on bine varınca neferâ:

on üç

On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:

üç

Yigirmi binden ziyâde olan za'im:

bir

LİVÂ-İ GELİBOLİ

Sipâhiyân neferâ: yigirmi yedi

MİNHA

İki bine varınca neferâ:

iki

İki binden üç bine varınca neferâ:

bir

Üç binden dört bine varınca neferâ:

altı

Dört binden beş bine varınca neferâ:

beş

Beş binden altı bine varınca neferâ:

beş

Altı binden on bine varınca neferâ:

sekiz

*Vrk. 4/a***LİVÂ-İ ÇİRMEN**

Neferâ: yüz on dört

Zü'emâ neferâ: dört

Sipâhiyân neferâ: yüz on

MİNHA

İki bine varınca neferâ:

on dokuz

İki binden üç bine varınca neferâ:

yigirmi dört

Üç binden dört bine varınca neferâ:

on üç

Dört binden beş bine varınca neferâ:

on beş

Beş binden altı bine varınca neferâ:

on üç

Altı binden on bine varınca neferâ:
on altı

On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:
on

Yigirmi bin ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:
dört

LİVÂ-İ SİLİSTRE

Sipâhiyan Neferâ: iki yüz

Zü'emâ neferâ: yedi

Sipâhiyân neferâ: yüz doksan üç

MİNHÂ

İki bine varınca neferâ:

otuz altı

İki binden üç bine varınca neferâ:

elli dört

Üç binden dört bine varınca neferâ:

otuz dokuz

Dört binden beş bine varınca neferâ:

on sekiz

Beş binden altı bine varınca neferâ:

on altı

Altı binden on bine varınca neferâ:

yigirmi bir

On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:

dokuz

Yigirmi bin ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:

yedi

Vrk. 4/b

LİVÂ-İ NİĞBOLİ

Neferâ: üç yüz on dokuz

Zü'emâ neferâ: on dokuz

Sipâhiyân neferâ: üç yüz

MİN HÂ

İki bine varınca neferâ:
 kırk beş
 İki binden üç bine varınca neferâ:
 yetmiş sekiz
 Üç binden dört bine varınca neferâ:
 altmış altı
 Dört binden beş bine varınca neferâ:
 otuz altı
 Beş binden altı bine varınca neferâ:
 yigirmi
 Altı binden on bine varınca neferâ:
 otuz sekiz
 On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:
 on yedi
 Yigirmi ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:
 on dokuz

LİVÂ-İ VİDİN

Neferâ: üç yüz altmış dört
 Zü'emâ neferâ: dokuz Sipâhiyân neferâ: üç yüz elli beş

MİN HÂ

İki bine varınca neferâ:
 altmış bir
 İki binden üç bine varınca neferâ:
 yüz on altı
 Üç binden dört bine varınca neferâ:
 yetmiş
 Dört binden beş bine varınca neferâ:
 otuz sekiz
 Beş binden altı bine varınca neferâ:
 yigirmi sekiz

Altı binden on bine varınca neferâ:
yigirmi altı

On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:
on altı

Yigirmi bin ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:
dokuz

Vrk. 5/a

LİVÂ-İ KÖSTENDİL

Neferâ: dokuz yüz doksan bir

Zü'emâ neferâ: otuz iki Sipâhiyân neferâ: dokuz yüz elli dokuz
MÎNHÂ

İki bine varınca neferâ:
doksan sekiz

İki binden üç bine varınca neferâ:
üç yüz bir

Üç binden dört bine varınca neferâ:
yüz doksan üç

Dört binden beş bine varınca neferâ:
yüz yigirmi bir

Beş binden altı bine varınca neferâ:
elli dört

Altı binden on bine varınca neferâ:
yüz kırk

On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:
elli iki

Yigirmi bin ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:
otuz iki

LİVÂ-İ TIRHALA

Neferâ: dokuz yüz on iki

Zü'emâ neferâ: otuz altı Sipâhiyân neferâ: sekiz yüz yetmiş altı

MİN HÂ

İki bine varınca neferâ:

doksan

İki binden üç bine varınca neferâ:

iki yüz seksen sekiz

Üç binden dört bine varınca neferâ:

yüz doksan

Dört binden beş bine varınca neferâ:

doksan bir

Beş binden altı bine varınca neferâ:

kırk sekiz

Altı binden on bine varınca neferâ:

yüz yigirmi üç

On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:

kırk altı

Yigirmi bin ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:

otuz altı

*Vrk. 5/b***LİVÂ-İ İSKENDERİYE**

Neferâ: yüz doksan sekiz

Zü'emâ neferâ: yedi Sipâhiyân neferâ: yüz doksan bir

MİN HÂ

İki bine varınca neferâ:

yigirmi

İki binden üç bine varınca neferâ:
 kırk bir
 Üç binden dört bine varınca neferâ:
 kırk iki
 Dört binden beş bine varınca neferâ:
 otuz bir
 Beş binden altı bine varınca neferâ:
 on dokuz
 Altı binden on bine varınca neferâ:
 yigirmi iki
 On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:
 on altı
 Yigirmi ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:
 yedi

LİVÂ-İ YANYA

Neferâ: dört yüz altmış bir
 Zü'emâ neferâ: on bir Sipâhiyân neferâ: dört yüz elli
 MİNHÂ

İki bine varınca neferâ:
 kırk beş
 İki binden üç bine varınca neferâ:
 yüz elli beş
 Üç binden dört bine varınca neferâ:
 doksan beş
 Dört binden beş bine varınca neferâ:
 kırk üç
 Beş binden altı bine varınca neferâ:
 otuz iki
 Altı binden on bine varınca neferâ:
 altmış

On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:
yigirmi

Yigirmi ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:
on bir

Vrk. 6/a

LİVÂ-İ VULÇİTRİN

Neferâ: iki yüz doksan sekiz

Zü'emâ neferâ: dört Sipâhiyân neferâ: iki yüz doksan dört

MİNHÂ

İki bine varınca neferâ:

yigirmi üç

İki binden üç bine varınca neferâ:

seksen dört

Üç binden dört bine varınca neferâ:

yetmiş bir

Dört binden beş bine varınca neferâ:

kırk

Beş binden altı bine varınca neferâ:

yigirmi altı

Altı binden on bine varınca neferâ:

yigirmi sekiz

On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:

yigirmi iki

Yigirmi ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:

dört

LİVÂ-İ EĞRİBOZ

Neferâ: iki yüz dokuz

Zü'emâ neferâ: yedi

Sipâhiyân neferâ: iki yüz iki

MİN HÂ

İki bine varınca neferâ:

yigirmi altı

İki binden üç bine varınca neferâ:

elli

Üç binden dört bine varınca neferâ:

otuz sekiz

Dört binden beş bine varınca neferâ:

yigirmi üç

Beş binden altı bine varınca neferâ:

on dokuz

Altı binden on bine varınca neferâ:

yigirmi dokuz

On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:

on altı

Yigirmi ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:

yedi

Vrk. 6/b

LİVÂ-İ AVLONYA

Neferâ: altı yüz seksen altı

Zü'emâ neferâ: on dokuz Sipâhiyân neferâ: altı yüz altmış yedi

MİN HÂ

İki bine varınca neferâ:

yüz sekiz

İki binden üç bine varınca neferâ:

yüz seksen beş

Üç binden dört bine varınca neferâ:

yüz otuz beş

Dört binden beş bine varınca neferâ:

elli bir
 Beş binden altı bine varınca neferâ:
 kırk dokuz
 Altı binden on bine varınca neferâ:
 doksan
 On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:
 kırk dokuz
 Yigirmi ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:
 on dokuz

LİVÂ-İ OHRİ

Neferâ: altı yüz seksen altı
 Zü'emâ neferâ: on dokuz Sipâhiyân neferâ: altı yüz altmış yedi
 MİNHÂ

İki bine varınca neferâ:
 yüz sekiz
 İki binden üç bine varınca neferâ:
 yüz seksen beş
 Üç binden dört bine varınca neferâ:
 yüz otuz beş
 Dört binden beş bine varınca neferâ:
 elli bir
 Beş binden altı bine varınca neferâ:
 kırk dokuz
 Altı binden on bine varınca neferâ:
 doksan
 On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:
 kırk dokuz

Yigirmi ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:
 on dokuz

Vrk. 7/a

LİVÂ-i PRİZRİN

Neferâ: iki yüz seksen dört

Zü'emâ neferâ: üç Sipâhiyân neferâ: iki yüz seksen bir

MİN HÂ

İki bine varınca neferâ:

elli üç

İki binden üç bine varınca neferâ:

yetmiş dokuz

Üç binden dört bine varınca neferâ:

kırk dokuz

Dört binden beş bine varınca neferâ:

yigirmi altı

Beş binden altı bine varınca neferâ:

yigirmi dört

Altı binden on bine varınca neferâ:

otuz dört

On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:

on üç

Yigirmi ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:

üç

LİVÂ-i ALACAHİSÂR

Neferâ: altı yüz doksan bir

Zü'emâ neferâ: on beş Sipâhiyân neferâ: altı yüz yetmiş altı

MİN HÂ

İki bine varınca neferâ:

doksan dört

İki binden üç bine varınca neferâ:
 iki yüz yedi
 Üç binden dört bine varınca neferâ:
 yüz on dokuz
 Dört binden beş bine varınca neferâ:
 altmış beş
 Beş binden altı bine varınca neferâ:
 elli dört
 Altı binden on bine varınca neferâ:
 seksen yedi
 On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:
 elli
 Yigirmi ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:
 on beş

Vrk. 7/b

LİVÂ-İ HERSEK VE EFLÂKÂN-I LİVÂ-İ MEZBÛR

Neferâ: dört yüz kırk beş

Zü'emâ neferâ: altı

Sipâhiyân neferâ: dörtyüz kırk

MİNHÂ

İki bine varınca neferâ:
 yigirmi dokuz
 İki binden üç bine varınca neferâ:
 yüz yigirmi sekiz
 Üç binden dört bine varınca neferâ:
 yüz beş
 Dört binden beş bine varınca neferâ:
 elli sekiz
 Beş binden altı bine varınca neferâ:
 kırk yedi
 Altı binden on bine varınca neferâ:

kırk dokuz
 On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:
 yigirmi dört
 Yigirmi ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:
 altı

LİVÂ-İ İLBASAN

Neferâ: yüz yirmi dört
 Zü'emâ neferâ: bir Sipâhiyân neferâ: yüz yigirmi üç

MİN HÂ

İki bine varınca neferâ:
 on yedi
 İki binden üç bine varınca neferâ:
 otuz üç
 Üç binden dört bine varınca neferâ:
 yigirmi üç
 Dört binden beş bine varınca neferâ:
 on üç
 Beş binden altı bine varınca neferâ:
 sekiz
 Altı binden on bine varınca neferâ:
 on dokuz
 On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:
 on
 Yigirmi ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:
 bir

Vrk. 8/a

LİVÂ-İ BOSNA

Neferâ: yediyüz yigirmi sekiz

Zü'emâ neferâ: on yedi Sipâhiyân neferâ: yediyüz on bir

MİNHÂ

İki bine varınca neferâ:

yüz kırk yedi

İki binden üç bine varınca neferâ:

yüz yetmiş dört

Üç binden dört bine varınca neferâ:

yüz altmış altı

Dört binden beş bine varınca neferâ:

altmış sekiz

Beş binden altı bine varınca neferâ:

elli üç

Altı binden on bine varınca neferâ:

yetmiş altı

On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:

yigirmi yedi

Yigirmi ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:

on yedi

LİVÂ-İ MÜSELLEMÂN-I KIRK KİLİSÂ

Sipâhiyân neferâ: yigirmi üç

MİNHÂ

İki bine varınca neferâ:

iki

İki binden üç bine varınca neferâ:

üç

Üç binden dört bine varınca neferâ:

sekiz
 Dört binden beş bine varınca neferâ:
 iki
 Beş binden altı bine varınca neferâ:
 iki
 Altı binden on bine varınca neferâ:
 üç
 On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:
 üç

Vrk. 8/b

LİVÂ-İ SEMENDİRE

Neferâ: altıyüz seksen

Zü'emâ neferâ: yigirmi beş Sipâhiyân neferâ: altıyüz elli beş

MİN HÂ

İki bine varınca neferâ:
 yüz otuz bir
 İki binden üç bine varınca neferâ:
 yüz kırk dokuz
 Üç binden dört bine varınca neferâ:
 yüz on beş
 Dört binden beş bine varınca neferâ:
 yetmiş üç
 Beş binden altı bine varınca neferâ:
 seksen altı
 Altı binden on bine varınca neferâ:
 yetmiş üç
 On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:
 yigirmi sekiz
 Yigirmi ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:
 yigirmi beş

LİVÂ-İ MORA

Neferâ: sekizyüz kırk iki

Zü'emâ neferâ: yigirmi altı Sipâhiyân neferâ: sekizyüz on altı

MİN HÂ

İki bine varınca neferâ:

yüz elli altı

İki binden üç bine varınca neferâ:

yüz üç

Üç binden dört bine varınca neferâ:

ikiyüz doksan sekiz

Dört binden beş bine varınca neferâ:

altmış altı

Beş binden altı bine varınca neferâ:

kırk dokuz

Altı binden on bine varınca neferâ:

seksen altı

On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:

elli sekiz

Yigirmi ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:

yigirmi altı

Vrk. 9/a

LİVÂ-İ İZVORNİK

Neferâ sipâhiyân: yüz elli bir

MİN HÂ

İki bine varınca neferâ:

kırk beş

İki binden üç bine varınca neferâ:

otuz üç

Üç binden dört bine varınca neferâ:
yigirmi dört

Dört binden beş bine varınca neferâ:
on altı

Beş binden altı bine varınca neferâ:
on dokuz

Altı binden on bine varınca neferâ:
on

On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:
dört

LİVÂ-İ KARLI

Neferâ: yüz otuz

Zü'emâ neferâ: altı Sipâhiyân neferâ: yüz yigirmi dört

MİN HÂ

İki bine varınca neferâ:
on iki

İki binden üç bine varınca neferâ:
yigirmi sekiz

Üç binden dört bine varınca neferâ:
yigirmi sekiz

Dört binden beş bine varınca neferâ:
on dört

Beş binden altı bine varınca neferâ:
on beş

Altı binden on bine varınca neferâ:
on sekiz

On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:
sekiz

Yigirmi ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:
altı

Vrk. 9/b

'AN TİMÂR-I EFLÂKÂN-I LİVÂ-İ İSKENDERİYE VE VULÇİTRİN VE PRİZRİN

Neferâ: yetmiş yedi

Zü'emâ neferâ: üç

Sipâhiyân neferâ: yetmiş dört

MİN HÂ

İki bine varınca neferâ:

on sekiz

İki binden üç bine varınca neferâ:

on yedi

Üç binden dört bine varınca neferâ:

on dört

Dört binden beş bine varınca neferâ:

yedi

Beş binden altı bine varınca neferâ:

on

Altı binden on bine varınca neferâ:

üç

On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:

beş

Yigirmi ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:

üç

LİVÂ-İ ÇİNGENE

Neferâ sipâhiyân: on iki

MİN HÂ

İki bine varınca neferâ:

sekiz

İki binden üç bine varınca neferâ:

iki

Üç binden dört bine varınca neferâ:

bir

Dört binden beş bine varınca neferâ:

üç

On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:

bir

Vrk. 10/a

CEM'Â ZÜ'EMÂ VE SİPÂHIYÂN-I VİLÂYET-İ RUM-İLİ

Neferâ: on bir bin beşyüz doksan bir

Zü'emâ neferâ: üçyüz seksen dört Sipâhiyân neferâ: on bir bin
ikiyüz yedi

MİN HÂ

İki bine varınca neferâ:

bin beşyüz yetmiş beş

İki binden üç bine varınca neferâ:

iki bin dokuzyüz elli dokuz

Üç binden dört bine varınca neferâ:

iki bin üçyüz doksan

Dört binden beş bine varınca neferâ:

bin yüz altmış üç

Beş binden altı bine varınca neferâ:

sekizyüz doksan

Altı binden on bine varınca neferâ:

bin dörtyüz doksan üç

On binden on dokuz bin dokuz yüz doksan dokuza varınca neferâ:

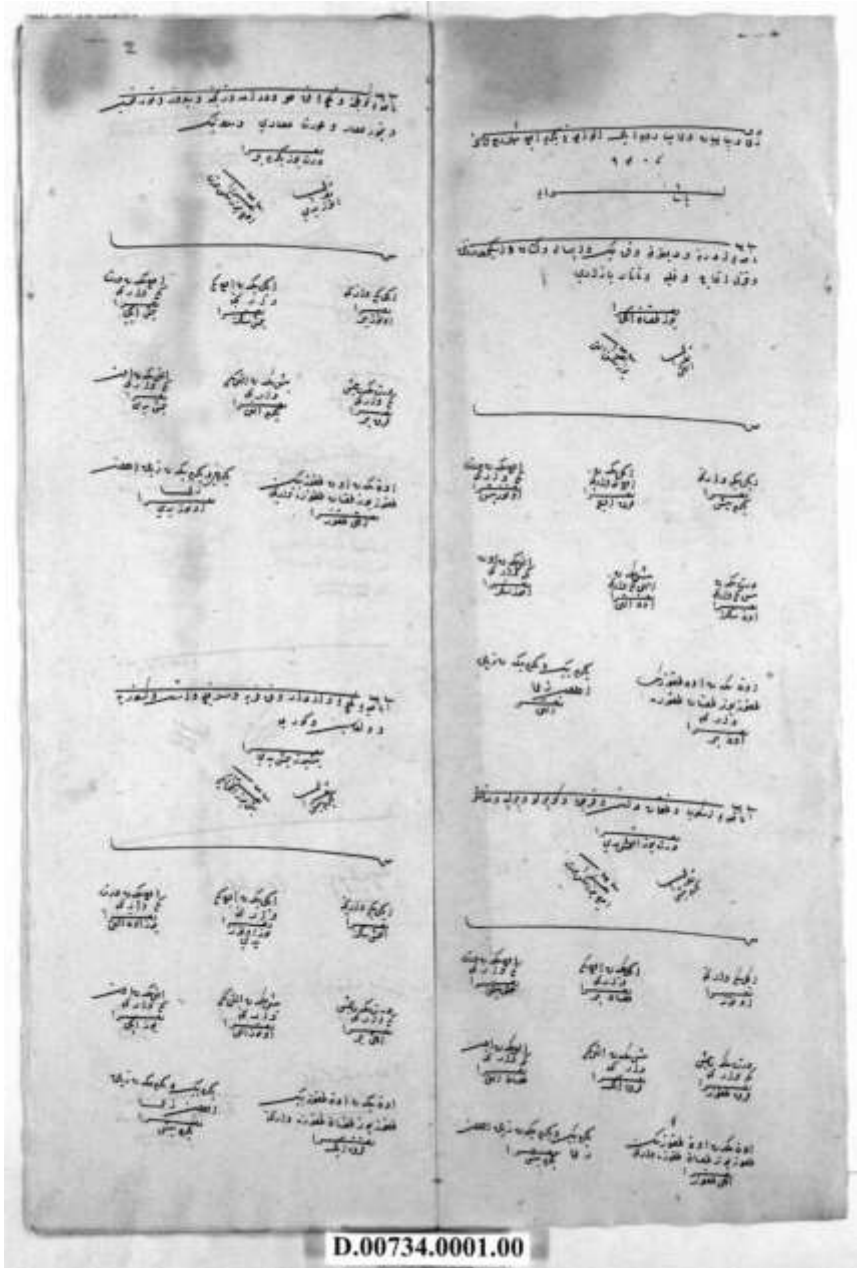
yediyüz otuz iki

Yigirmi ve yigirmi binden ziyâde olan zü'emâ neferâ:
üçyüz seksen dört

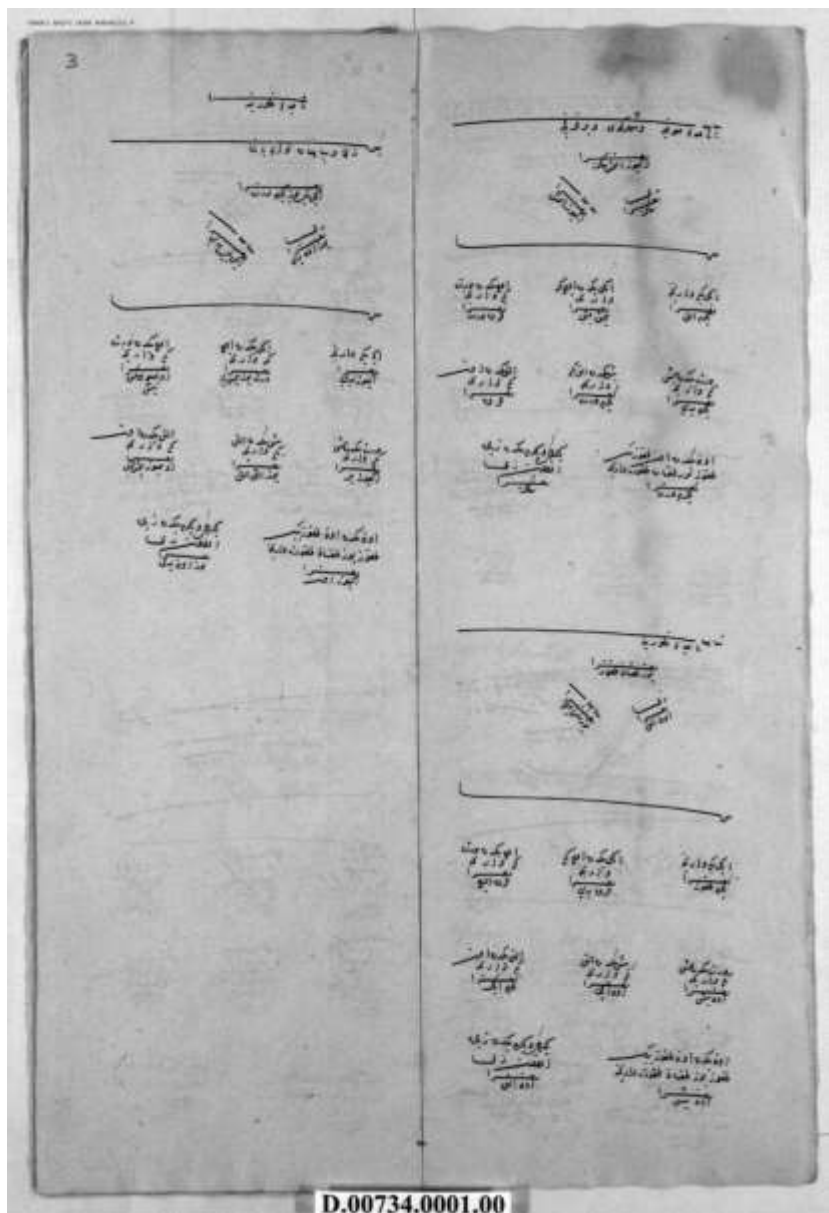
EK-II
TIPKIBASIM METİN

BOA, TS.MA, D. 00734, vrk. 1/a

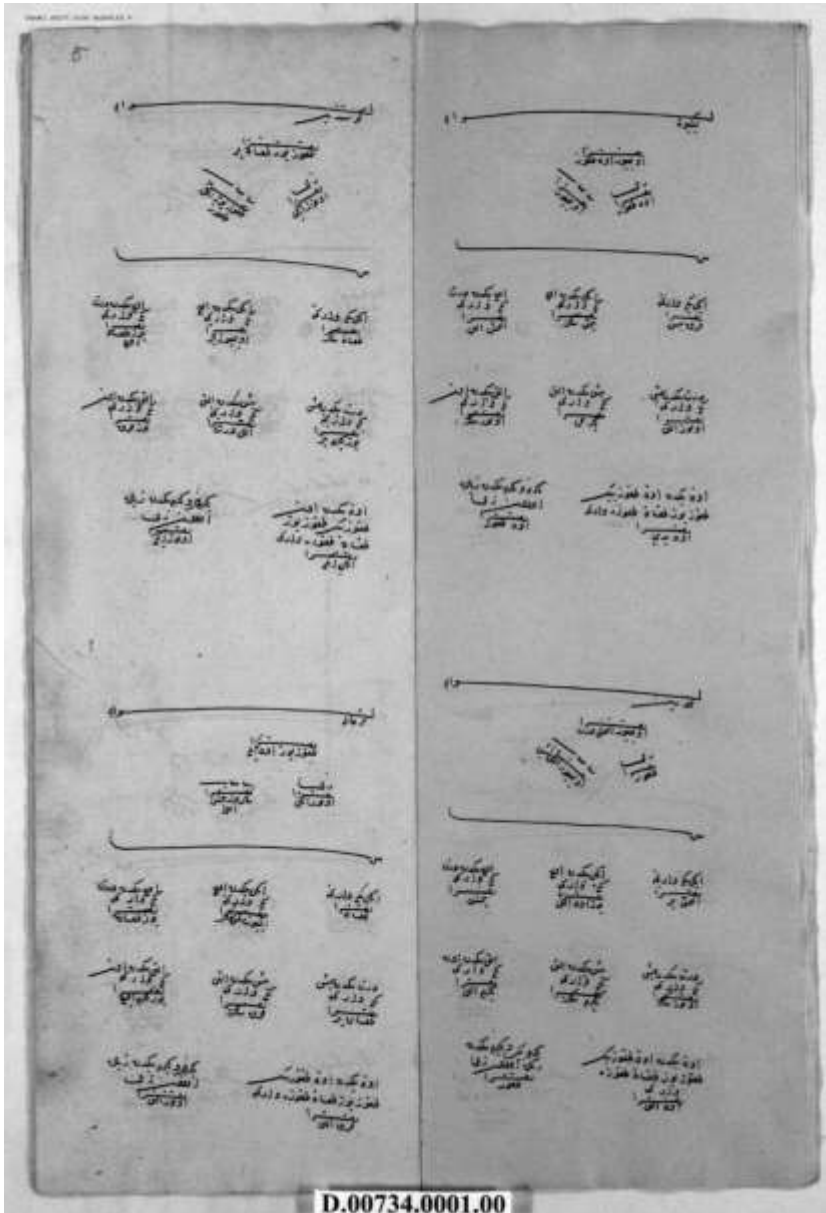
BOA, TS.MA, D. 00734, vrk. 1/b-2/a

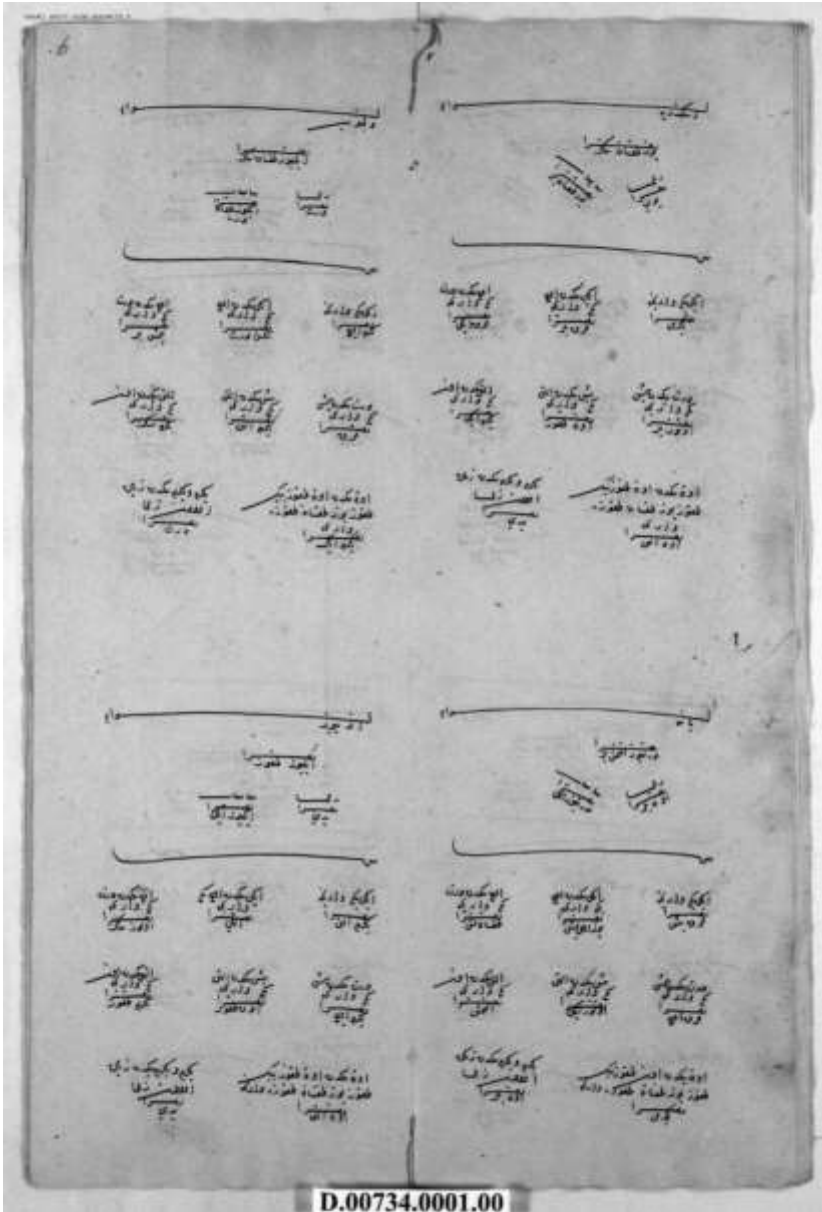
BOA; TS.MA, D. 00734, vrk. 2/b-3/a

D.00734.0001.00

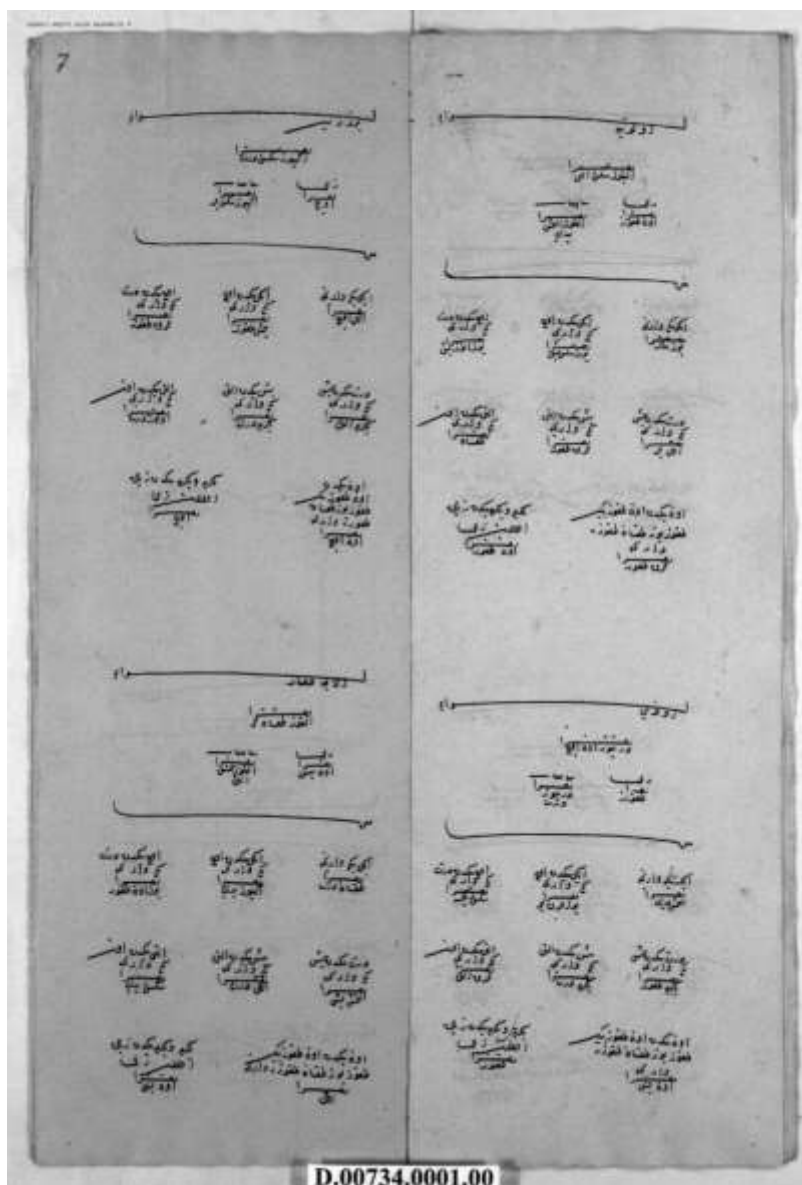
BOA, TS.MA, D. 00734, vrk. 3/b-4/a

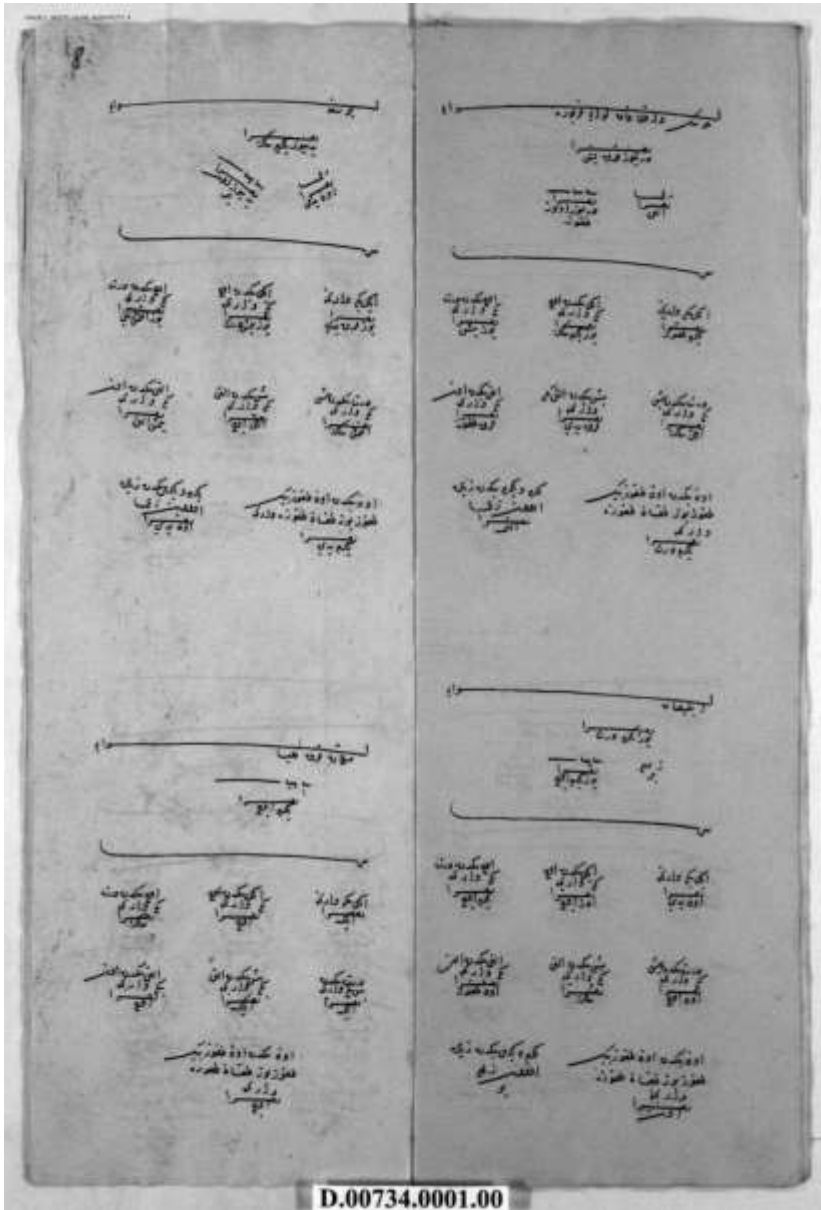
BOA, TS.MA, D. 00734, vrk. 4/b-5/a

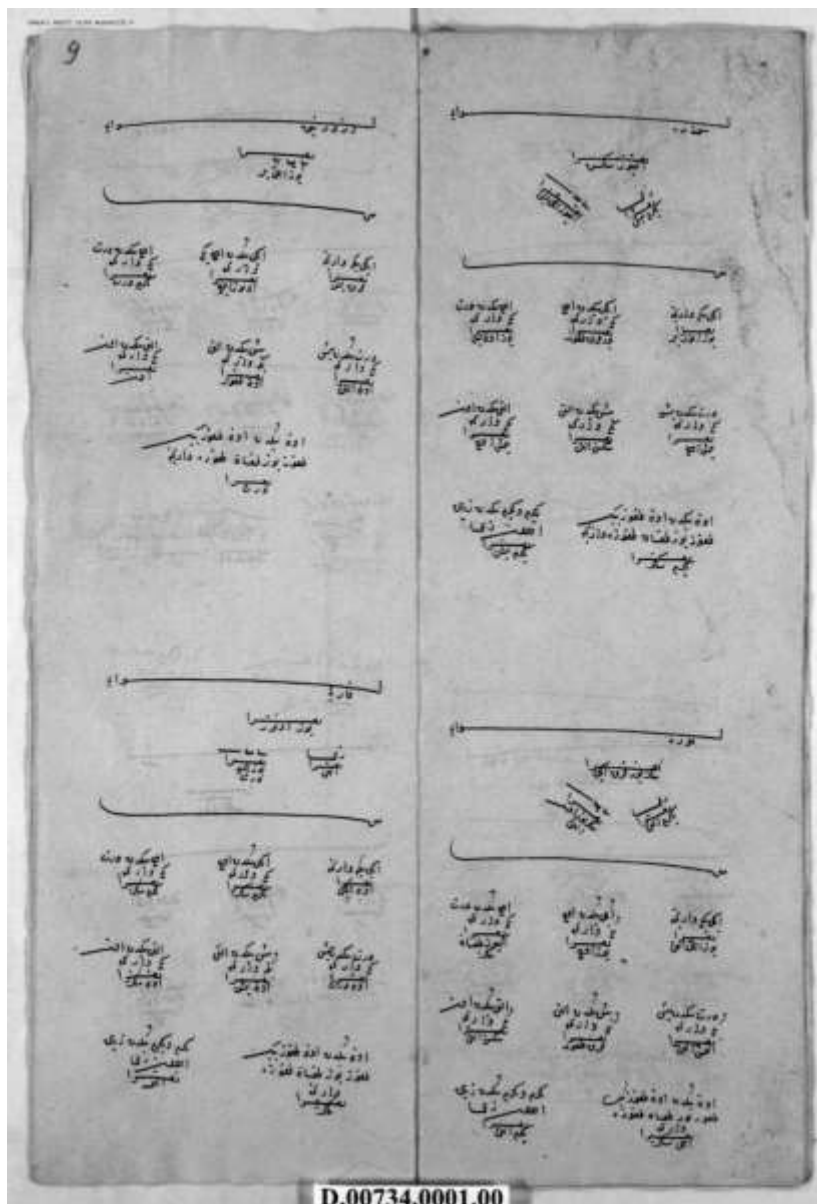
BOA, TS.MA, D. 00734, vrk. 5/b-6/a

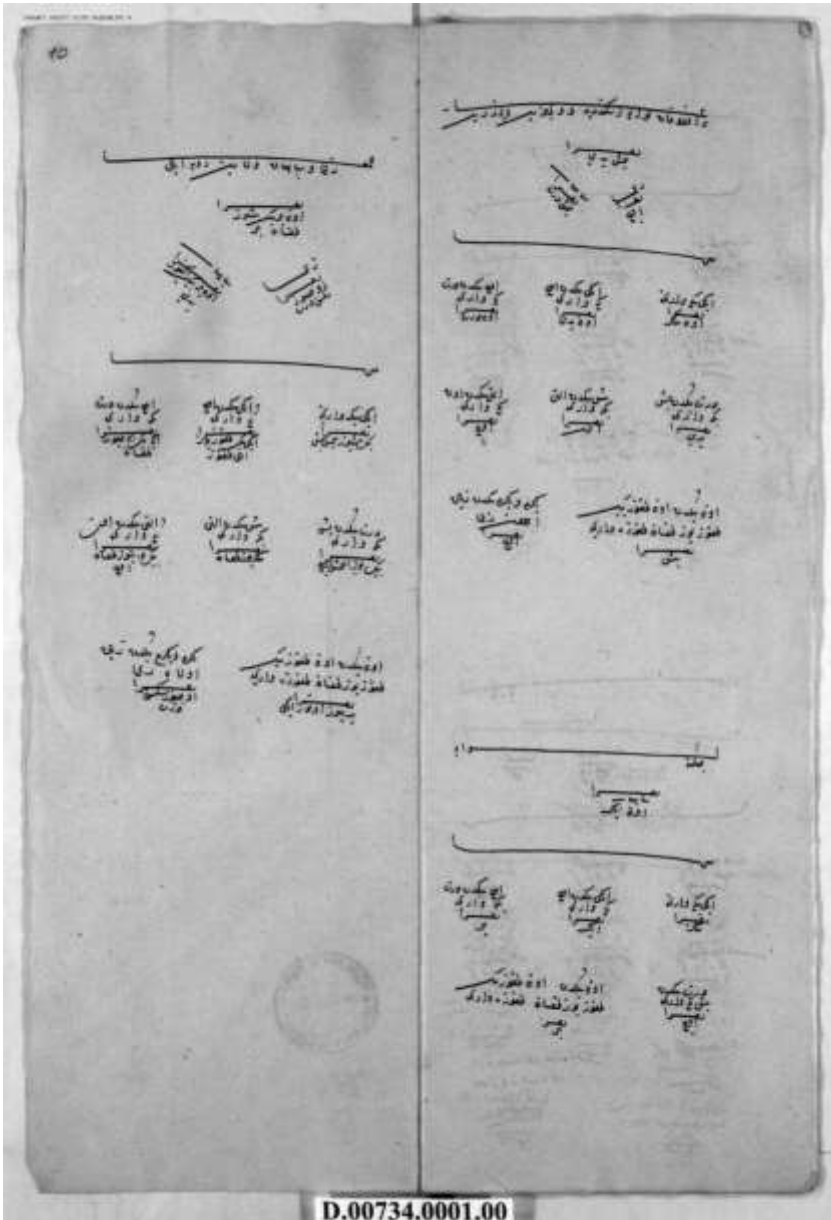
BOA, TS.MA, D. 00734, vrk. 6/b-7/a

BOA, TS.MA, D. 00734, vrk. 7/b-8/a

BOA, TS.MA, D. 00734, vrk. 8/b-9/a

BOA, TS.MA, D. 00734, vrk. 9/b-10/a